

Osnivanje zagrebačkog šahovskog kluba

U PRVIM GODINAMA DJELOVANJA U ZAGREBU NIJE POSTOJALO VEĆE ZANIMANJE ZA ŠAH. U IZVJEŠTAJU GRADSKOG POGLARARSTVA IZ 1887. GODINE MOŽEMO PROČITATI DA ZAGREBAČKI ŠAHOVSKI KLUB IMA ŠEST ČLANOVA I 53 FORINTE IMOVINE. GODINE 1889. BROJ ČLANOVA JE PAO SA ŠEST NA TRI, A IMOVINA JE IZNOSILA SAMO JEDNU FORINTU

Piše **Zdenko Jajčević**

Nekoliko ljubitelja šaha u Zagrebu sastalo se u rujnu 1885. godine radi osnivanja privremenog odbora "u svrhu ustrojenja šahovskog kluba". Taj su poziv objavile Narodne novine u broju 202. od 5. rujna 1885. pod naslovom "Priposlano: Pozivlju se sva gospoda ljubitelji šaha u Zagrebu i okolici, da izvole u nedjelju 6. rujna u 3 sata po podne doći u dvorsku sobu velike kavane na dogovor u svrhu ustrojenja šahovskog kluba."

Dogovor u svrhu ustrojenja šahovskog kluba

Dva dana nakon toga dogovora, Narodne novine su izvijestile svoje čitatelje: "Ustrojenje šahovskog kluba u Zagrebu. U skupštinu, koja je bila sazvana za jučer u 3 sata poslije podne, da se ustroji šahovski klub, došlo je 30 pozvanih lica. Skupštinu otvorio je gosp. profesor dr. Pilar liepim govorom, u kojem je istakao potrebu, da se takvo društvo ustroji u Zagrebu te obrazložio kulturnu i društvenu važnost plemenite šahovske igre. Govor dra Pilara primljen je živim odobravanjem. Na to pročita predsjednik pravila društva, koja su usvojena s nekim promjenama, te će se visokoj kr. zem. Vladi podneti na odobrenje. U privremeni odbor izabrani su gg. dr. Pilar, odvjetnički perovoda Wolf i kand. prof. Šram, te je ovim ostavljeno, da učine, što je dalje potrebno. Čim budu pravila potvrđena, sazvati će privremeni odbor glavnu skupštinu, da se imenuje stalni odbor".

Privremeni odbor predao je vladi pravila, a Odjel za unutarnje poslove potvrdio ih je 22. ožujka 1886. pod brojem 12838. U njima se navodi da je svrha kluba: "Osnovati za ljubitelje šaha stecište i pružiti im priliku da se teoretično i praktično u šahu usavrše".

Osnivačka skupština Zagrebačkog šahovskog kluba

Glavna skupština je sazvana za 30. prosinca 1886. go-

Prof. dr. Đuro Pilar

dine. O tome izvještavaju Narodne novine od 27. prosinca 1886: "U Zagrebu ustrojava se 'Šahovsko društvo', te privremeni odbor poziva u prvu glavnu skupštinu, koja će se održati dne 30. o. mj. u 3 sata po podne u Narodnoj kavani (dvoranska soba). Na dnevnom je redu izbor odbora, koji se po čl. 5. društvenih, po vis. vladi potvrđenih pravilah, ima birati koncem prosinca svake godine, a svoje uredovanje počima prvoga siječnja nove godine". Sličan tekst najave skupštine donijeli su i drugi tadašnji zagrebački dnevnici, na primjer *Obzor* i *Hrvatska*, ali o samoj skupštini nisu izvijestili. U izvještajima gradskoga poglavarstva za 1886. godinu, u poglavlju *Društva u Zagrebu*, nalazimo na 53. mjestu "Šahovski klub, za teoretičko i praktično usavršavanje u šahu".

Klub je dakle sigurno osnovan 30. prosinca 1886., kada je po pravilima odobrenima 22. ožujka 1886. održana glavna skupština. Đuro Pilar je vjerojatno izabran za prvog predsjednika kluba, ali ostali članovi odbora nisu nam poznati. Šahovski djelatnici, najzaslužniji za osnivanje prvoga šahovskog kluba u nas, bili su geolog prof. dr. Đuro Pilar, matematičar i fizičar Dragutin Šram i pravnik Slavko Wolf.

Prva šahovska rubrika

U novopokrenutom listu *Dom i svijet* u broju 23, prva šahovska rubrika u Hrvatskoj objavljena je 1888. godine, a urednik je bio Viktor Richtmann. U prvim godinama djelovanja u Zagrebu očito nije postojalo veće zanimanje za šahovsku igru. Tako u izvještaju Gradskoga poglavarstva iz 1887. godine možemo pročitati da *Zagrebački šahovski klub* ima šest članova i 53 forinte imovine. Sljedeće godine klub je također imao šest članova, dok se o imovini ne govori. U godini 1889. broj članova je pao sa šest na samo tri, a imovina je iznosila samo jednu forintu.

Zagrebački gradonačelnik Milan Amruš

rijal, knjižnicu, a vodi i društveni album. Našastar je naziv za inventar, a to su bile šahovske ploče i figure - šahovskih satova tada u Zagrebu nije bilo. Nije nam poznato čemu je služio društveni album.

Zastoj u radu i ponovno osnivanje

Godine 1893. *Zagrebački šahovski klub* prestao je postojati. U izvještaju Gradskog poglavarstva, u statistici društava, klub je na 56. mjestu, ali nema nikakvih podataka o broju članova i o imovini. Godine 1904. u Zagrebu je organiziran veliki turnir na kojem su igrali Nikola Konjović, Šolc, Kostić, Kosta Rožić, Josip Poić, Vukelić, Riječanin Linić i drugi. Prvo mjesto osvojio je zaslužni Nikola Konjović. Nakon toga turnira započeli su pripremni radovi za obnavljanje rada kluba, što je i učinjeno tri godine kasnije. Predsjednik kluba bio je zagrebački gradonačelnik Milan Amruš. Uoči I. svjetskog rata, zagrebački je klub najjači šahovski klub u Hrvatskoj. Priređuju se turniri, mečevi, simultanke, gostuju strani majstori itd.

Osnivanje Hrvatskog šahovskog saveza

Ta je aktivnost okrunjena osnivanjem Hrvatskog šahovskog saveza. Do konkretnih akcija vezanih uz osnivanje Saveza došlo je na poticaj *Zagrebačkog šahovskog kluba*. U zapisniku toga kluba od 30. kolovoza 1911. piše: *Odbor zaključuje da se u tu svrhu piše*

Prva pravila Zagrebačkog šahovskog kluba

1. Naslov i svrha kluba

Naslov kluba jest *Zagrebački šahovski klub*. Klubu je svrha osnovati za ljubitelje šaha stjecište i pružiti im prilike, da se teoretično i praktično u šahu usavrše. Sve su druge igre izključene. Poslovni jezik kluba jest hrvatski jezik.

2. Članstvo i prava članova

Članstvo se stiče primanjem, a gubi se ili izstupom, koji valja najkašnje 14 dana prije izmnuća svakoga četverogodišta prijaviti, ili se gubi izključenjem. Članovi su bud pravi, bud začastni. Svaki član ima pravo glasa. Mogu biti izabrani u odbor i suvlastnici su društvenog imetka samo pravi članovi.

3. Uvjeti primanja u klub

Prijavu za pristup u klub prima svaki član odbora ustmeno. Ako nakon osam dana, što prijavljeni u klubsku prostorije dolazi i što je njegovo ime na crnoj ploči zabilježeno, nema nikakova prigovora sa strane članova, tada odbor prijavljenoga formalno primi, saobćiv mu to ustmeno ili pismeno (glede mogućega prosvjeda).

4. Imovina i sredstva kluba.

Svaki član plaća upisninu od 50 novčića i godišnji prinos od 4 forinta u četvrtgodišnjih predplatnih obrocima. Pet po sto od toga prihoda ulaže se koristnosno u svrhu uztemeljenja društvene glavnice. Klub je vlastan primati darove za društvene svrhe.

...10. O razrješenju kluba.

O razrješenju kluba može valjano odlučiti samo većina od četiri petine članova...

Na čelu kluba bio je odbor koji se sastoji od predsjednika, potpredsjednika, blagajnika, tajnika i jednog odbornika. Iz pravila razabiremo da je za rad kluba dosta važan bio odbornik "koji vodi našastar" jer nadzire igraći mate-

svim poznatim klubovima i da se ujedno daje proglas u novine kao poziv na osnivanje saveza. Na taj se način kani postići, da se pozovu i nepozvani šahovski klubovi iz raznih mjesta. Savez bi u početku zauzeo teritorij Hrvatske, Slavonije, Dalmacije, Istre, Bosne i Hercegovine. Na poziv Zagrebačkog šahovskog kluba imao bi se ustrojiti šahovski Savez. Hoće li ta akcija uspjeti, ne možemo znati, ali da se lijepe posljedice toga pokazuju, vidimo najbolje po tom, što se u Istri budi šahovski život. Osnutkom šahovskog kluba u Pulju, koji kani po čitavoj Istri, a zatim i po Dalmaciji pokrenuti šahovsku akciju, podići će se jamačno i u tim zemljama smisao za našu igru, pa će šahovski savez dosko-

ra moći veće nade gojiti.
Osnivačka skupština Hrvatskog šahovskog saveza održana je 12. svibnja 1912. u prostorijama Građanske streljane. Poslije 17 sati skupštinu je otvorio predsjednik *Zagrebačkog šahovskog kluba* Milan Amruš, pozdravivši prisutne i istaknuvši važnost ovoga zajedničkog sastanka za ustrojenja Saveza.

Literatura:

1. 50 - Spomenica Šahovskog društva Zagreb (1954.), Zagreb
2. Gross, I. (1912.). Povijest šaha, Karlovac
3. Pavić, K. (1974.). Zagrebački šahovski klub 1886. - 1893. Povijest sporta 5 (19), 1727. - 1842.
4. Kovačević, V. (1997.). Povijest hrvatskog šaha, Zagreb: Hrvatski šahovski savez